

KŘÍŽKY A POMNÍČKY

KATKA ADAMCOVÁ, LINDA BRZOBOHATÁ,
MICHAELA GÚČIKOVÁ, ANNA HOROVÁ

12. – 15.4. 2021

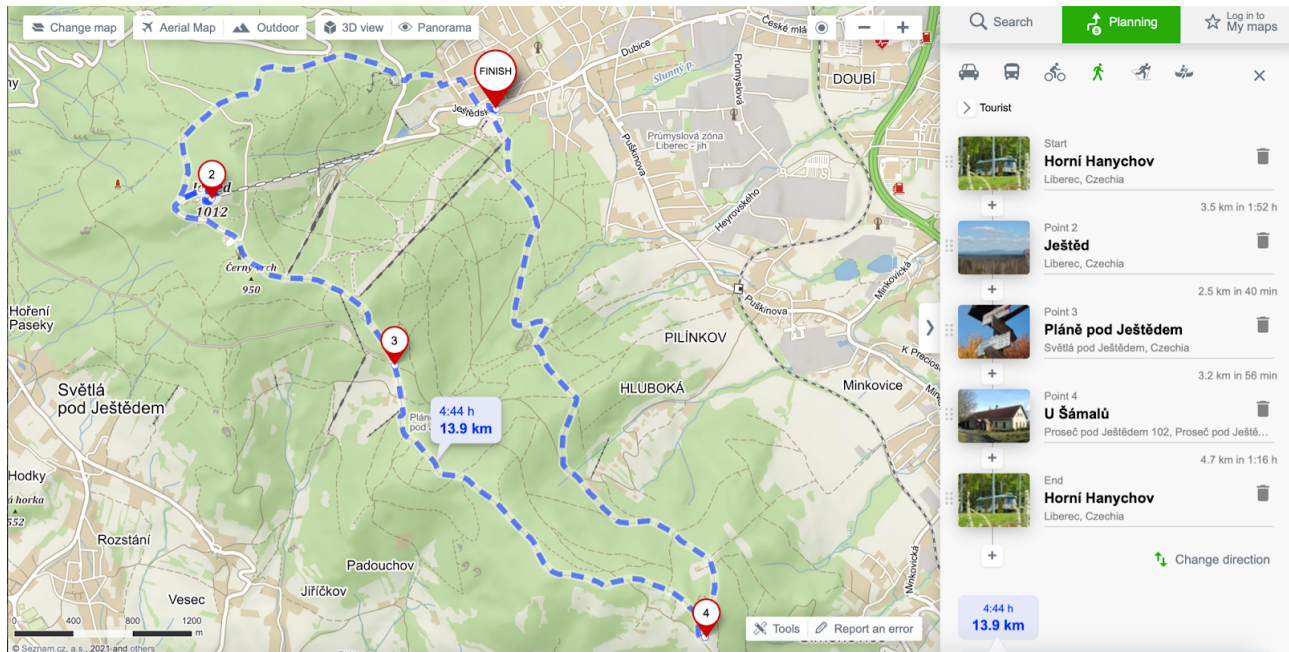
V TERÉNU: LINDA, ANNA

ONLINE: MICHAELA, KATKA

TVORBA PRŮVODCE: CELÝ TÝM

TRASA

VÝŠKOVÝ PROFIL

ITINERÁŘ

START	ČAS ODCHODU	CÍL	ČAS PŘÍCHODU	ČAS CESTY
Fügnerova – tram 3	13:45	Viadukt	13:50	5 min
Viadukt – bus X3	13:52	Horní Hanychov	14:03	11 min
Horní Hanychov	14:03	Ještěd	15:25	82 min
Ještěd	15:25	Pláně pod Ještědem	16:20	55 min
Pláně pod Ještědem	16:20	Památník Tábor lidu	16:40	20 min
Památník Tábor lidu	16:40	Památník u Šámalovy chaty	17:20	40 min
Památník u Šámalovy chaty	17:20	Horní Hanychov	18:30	70 min
			Celkový čas s dopravou	283 min
			Celkový čas bez dopravy	267 min

JEŠTĚD

VRCHOLOVÝ KŘÍŽ NA JEŠTĚDU

Ještěd, nejvyšší hora Ještědského hřebenu a dominanta severních Čech. Na jeho vrcholu se již vystříдалo mnoho křížů, jeden z nich tu stojí dodnes. Podle spisů kronikáře Johanna Cazla Rohna byl první z řady křížů vztyčen již v roce 1737, údajně aby poctil památku těch, kteří tato místa obývali. Na rozdíl od dnešního kříže, tento byl postaven z kamene a vydržel celých 75 let až do roku 1812, kdy byl povalen. Tradice stavění křížů pokračovala až do 1. 6. 1990, kdy byla vztyčena nynější verze – dřevěný, šestimetrový kříž s původní Kristovou podobiznou, který je přesnou kopií svého předchůdce z třicátých let.

Legenda: Divoká honba

K Vrcholovému kříži a stejně tak k nejbližšímu okolí Ještědu se váže nechvalně známá pověst. V dávných letech křemenové výběžky po straně Ještědu obýval přízrak Nočního myslivce. Ač se jeho rozlehlý revír rozkládal od Černé Studnice až po Popovou skálu, nejčastěji jej bylo možné zahlédnout právě na vrcholu Ještědu. Konkrétně o něm můžeme najít zmínky v letech 1890 až 1895. Pověst praví, že za nepříznivých nocí plných mraků a bouřek se celý les otřásá vlivem strašlivé honby. Noční jezdec na plavém koni s družinou psů uhání po Ještědském hřebeni ve snaze chytit sněhobílého jelena se zářivým křížem mezi paroží. Štvanice se již táhne spousty let, protože tajemná moc kříže jelena chrání před zlověstnými démony. K divokému honu se připisují nejen polámané stromy a křoviny, ba i nahýbání, či nešťastné vyvrácení Vrcholového kříže. Běda těm, kdož zkříží cestu přízraku lovce, neboť ti, co se s ním setkají, ztratí všechn rozum a bez rozmyslu se dobrovolně vrhnou do spárů smrti. Není proto radno toulat se po nocích na Ještědském hřebenu.

ROHANSKÝ KÁMEN

Rohanský kámen, také nazývaný Rohenstein, můžete spatřit při návštěvě skaliska za horským hotelem Ještěd. Pomník z tanvaldského granitu se pyšní velikostí téměř 3 metrů (konkrétně měří stéla 1,9 metrů a sokl zhruba 1 metr) a hmotností 2,5 tun.

V 18. století vedla vrcholem Ještědu hraniční čára oddělující dvě panství – rodu Clam-Gallasů, kterým náleželo okolí Liberce, a rodu Rohanů vlastnících území na druhé straně hřbetu. Zmiňovaný obelisk byl Rohany vztyčen roku 1838 a plnil úlohu hraničního kamene. Jeho stavba také připomíná výstup členky panské rodiny Adély Rohanové na vrchol.

V průběhu let se Rohanský kámen kvůli nestabilnímu bodu umístění začal naklánět a hrozilo zranění návštěvníků. Z tohoto důvodu byla v roce 2019 provedena rekonstrukce Jizersko-ještědským spolkem. Pomník byl na své právoplatné místo navrácen v srpnu téhož roku a obohacen o tajnou schránku pod ním. „Vzkaz pro budoucí generaci“ nese zprávu o rekonstrukci, několik ze současných mincí, odznak Jizersko-ještědského horského spolku, fotografie interiéru z roku 1973, kousek dlaždičky z podlahy hotelu a lahvičku hruškovice.

Legenda: Jeschkengeist

Podobně jako mají Krkonoše svého proslulého patrona, může se i Ještěd pyšnit tím svým (ale s tím rozdílem, že setkání s ním nevěstí nic dobrého). Jeschkengeist, nebo česky Ještědský duch, si již před staletími našel obydlí ve štole, která byla využívána na těžbu drahých kamenů, převážně jaspisů. Okolní skály jsou prošpikované nejrůznějšími poklady, jejichž ochránci, trpaslíci, jsou zároveň pomocníky ducha. Hlavním cílem Ještědského ducha je střežit tuto horu, aby se Ještědu nic nestalo. Krakonošovi podobný přízrak je většinou vyobrazován jako mohutný muž s širokým kloboukem a nakrátko sestříhaným vousem. Oblečen bývá do dlouhého kabátu a na zádech nese velký batoh. Jeho podobu přijde vhod si zapamatovat, protože dle místních pověr setkání s ním značí, že se dotyčný brzy ocitne v nebezpečí.

KREJČÍK

Jméno Krejčík nese 12metrový skalní útvar nacházející se těsně pod vrcholem Ještědu, vedle horní stanice lanové dráhy. Váže se k němu následující legenda (uvádíme pouze jednu její variantu):

Legenda: Krejčík na Ještědu

Před mnoha lety bydlel v Liberci ohavný krejčík. Jeho obludnost nespočívala pouze v hrbatém zevnějšku, ale i v jeho způsobu chování k ostatním lidem. Zlý, škodolibý, každému jen špatnosti prováděl. Přesto však měl stále časté zakázky, převážně na druhé straně Ještědu. Nenáviděl a proklínal tuto namáhavou cestu, která se mu i nakonec stala osudnou. Jednoho dne při návratu na krejčíka padla neoblomná únava. Zbaven veškeré energie, ulehнул do trávy, aby si schrupnul. Ze spánku se probudil až po západu slunce a jak bylo jeho zvykem, tak si zaklel,

že zaspal. Náhle na obzoru spatřil Ještědského ducha s jeho kumpány trpaslíky. I vyslechl si tajemný rozhovor mezi nimi. Duch pomocníkům přikazoval, aby na východě od Ještědu postavili další pohoří (Krkonose). Podmínkou však bylo, že to musí stihnout do kohoutího zakokrhání. Krejčík uviděl příležitost. „Počkejte však já vám ten špás překazím!“ zabrblal si pod vous. A skutečně, ač znaven předešlou cestou, se krejčík další den vyškrábal na vrchol Ještědu. Už se stačilo jen schovat a trpělivě čekat. Odbila půlnoc a práce mohla začít. Krejčík udiveně pozoroval, jak cupitají malé nožky, balvany se odlepují od země a letí na určené místo. Zatímco se v dáli formovaly obrovské hory, spřádal krejčík svůj zlovolný plán. Najednou se napřímil a z plna hrdla zakokrhal. Trpaslíci se zastavili a balvany začaly padat do polí a lesů. Ten největší z balvanů dopadl přímo na záškodného krejčíka a pohřbil jej pod sebou. A přesně tak získala skála svůj název.

JEŠTĚD

Dominantou Libereckého kraje je stavba na vrcholu Ještědsko-kozákovského hřbetu. Ještěd mimo turistického cíle slouží jako televizní vysílač a také jako hotel. Navrhl ho architekt Karel Hubáček a dostavěn byl roku 1973. Hubáček za tento projekt jako první Čech také obdržel Perretovu cenu, což je cena udílená mezinárodním svazem architektů.

Jelikož všechny antény Ještědu byly nainstalovány dovnitř, musel být vyvinut speciální laminátový plášť. Tím vznikl problém s výpočtem zatížení celé stavby. To bylo nakonec vypočítáno Zdeňkem Patřmanem. V rámci řešení technických problémů zde byla zapojena i Akademie věd.

PLÁNĚ POD JEŠTĚDEM

BOŽÍ MUKA

Na Pláních pod Ještědem se nachází pomník božích muk jako připomenutí utrpení Ježíše Krista.

PAMÁTNÍK SUDPANY

Památník k založení sportovního spolku Sudpany, v den 27. června roku 1986 na Pláních pod Ještědem.

MODRÁ STEZKA

PAMÁTNÍK TÁBORA LIDU

Památník tábora lidu se nachází v Proseči pod Ještědem na modré turistické cestě. Jedná se o pomník z kamene s kovovou deskou a nápisem „Na paměť tábora českých a německých dělníků“. Pomník slouží jako připomínka česko-německé demonstrace ze 7. srpna roku 1870. Byl vytvořen dvěma sochaři, Oldřichem Novotným a Františkem Pavlů. Pomník je pod památkovou ochranou od 3. května 1958.

NOVÝ PRALES

Projekt Nový prales je zaměřen na přeměňování monolitických smrkových lesů na přirozené lesy. Celý tento projekt je pod organizací Čmelák. Momentálně je vykoupeno okolo 35 hektarů lesů a postupně se zde vysazují jedle, buky, javory a další odrůdy. Patronem projektu Nový prales je český herec Pavel Liška, který se v Liberci narodil.

Projekt Nový prales byl spuštěn roku 2004 za účelem opětovného vytvoření polykultury lesa. Díky přeměně lesů se navrací pestrost rostlin i živočichů, v lese je lépe zadržována voda a prostředí je odolnější vůči kalamitám a škůdcům. Cílem projektu je nechat les se samostatně rozvíjet a za několik set let tím docílit podoby pralesu.

U ŠÁMALŮ

KAMENNÝ STŮL U ŠÁMALOVY CHATY

Tento památník v podobě žulového stolce zde byl postaven dědici rodu Kobšů na památku sousoší sv. Josefa stávajícího kdysi v Proseči. Památník vysvětil v roce 2009 20. sídelní biskup litoměřický. Na pomníku stojí zvolání *“Poutníče postůj, rozhlédni se a otevři své srdce...”*

VÝHLED NA SNĚŽKU

Pokud se otočíme zády ke kamennému stolu, vidíme z hřebenu přehledně nejvyšší horu Česka – Sněžku.

DVA KŘÍŽE POBLÍŽ ŠÁMALŮ

Cestou od restaurace „U Šámalů“, ke konci Hlubockého hřebene můžete narazit na dva kříže. První údajně připomíná padlého pruského důstojníka.

Druhý, položený níže od prvního, připomíná tragédii, kdy při požáru domu zahynuli všichni jeho obyvatelé až na jednoho. Na památku zemřelých zde byl postaven tento kříž.

ZDROJE

KNIŽNÍ

kniha: ŘEHÁČEK, Marek. *Vyprávění o strašidlech, přízracích a podivných úkazech nejsevernějších Čech*. 1997. ISBN 80-238-3847-4.

INTERNETOVÉ

http://www.putujici.cz/?p=p_621&sName=Krejci-na-Jestedu-

<https://liberec.rozhlas.cz/na-jested-se-vratil-temer-200-let-stary-pamatnik-rohansky-kamen-je-zpet-na-svem-8028899>

https://web.spolekpatron.cz/wp-content/uploads/2019/01/Patron-1993_3.pdf

<https://www.jestedliberec.cz/cs/historie.html>

<https://www.kudyznudy.cz/aktivity/rohansky-kamen-na-jestedu>

<https://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/1013-jested-televizni-vysilac-a-hotel.html>

<https://www.novyprales.cz/o-projektu.html>

<https://www.pamatkovykatalog.cz/pomnik-delnicke-manifestace-12555649>